
**Bacheloroppgave: E2133 – Statkraft
Ventilasjonsanlegg
Møtereferat – MR 2**

Gjelder: Møte nr. 2	
Møtedato: 28.01.21 Kl: 14:30 til 15:40 Sted: MS Teams	Tilstede: <i>Prosjektgruppe:</i> Lauritz Berg (LB) tlf. email: laurithb@stud.ntnu.no Georg Horntvedt (GH) tlf. 90995816 email: georghor@stud.ntnu.no Brendon Gocaj (BG) tlf. email: brendonz@stud.ntnu.no Ola E. Baugerød (OB) tlf 99117656 email: olaeba@stud.ntnu.no <i>Oppdragsgiver:</i> Safet Trto (ST) tlf email: safet.trto@statkraft.com <i>Veileder:</i> Ola furuhaug (OF) tlf: email: ola.furuhaug@ntnu.no
Møteleder: Brendon Gocaj Referent: Georg Horntvedt	Går til: Møtedeltakerne Kopi til: Pål Glimen (PG) tlf.92486311 email: pal.glimen@statkraft.com
Dato: 28.01.21	

Sak nr.	Emne	Ansvarlig	Tidsfrist
9/21	<p>Tilbakemeldinger og kommentarer på utkast til forprosjekt.</p> <p>Safet går gjennom utkastet til forprosjekt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anbefaler å snevre inn. Ikke gå for detaljert inn på ventilasjon. • Spisse mot elkraftutdanningen. Fokusere på elskjemaer og lære seg dette. • Tilegne seg generell kunnskap som er nyttig for elkraftingeniører i arbeidslivet. Selv temaer som ikke er direkte relevant for oppgaven. <p>Nevner viktige aspekter ved ventilasjon.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brann • Normal drift • Sommer/vinter <p>Statkraft ønsker bedre innsikt og kunnskap innen ventilasjon pga. manglende fokus på området fra deres side. Vil forbedre kommunikasjon mellom eget personell og leverandør.</p> <p>Tips til videre fremgangsmåte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få oversikt hva ventilasjonsanlegget består av. • Lage spørsmålsliste for intervjuobjekter, PG og ST kan hjelpe med utforming av spørsmål som kan sendes i forveien. • Vidar Lenningsvik (VL) blir nevnt. Jobbet mange år på kraftverk. God på ventilasjonsanlegg og generelt mye kunnskap. Møtet med VL vil hjelpe oss å definere mer konkret spissing av oppgave og problemstilling. Hva skal vi fordype oss i? For eksempel ising/kondens. • Forklare generell virkemåte til ventilasjonsanlegg. • Prinsippskjema og funksjonsskjema. • Beskrive komponenter. For eksempel vifter til kjøling/varme, rør/sjakter, sensorer for temperatur og luftfuktigheten. • Input til SD-anlegg (kontrollanlegg). <p>Safet beskriver Statkrafts prosess ved oppgradering av anlegg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funksjonsbeskrivelse. • Generell beskrivelse. • Hvordan leverandør løser aktuelle problemstillinger. <p>ST fortsetter med fokus på el-anlegg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal skrives funksjonsbeskrivelse for fjellanlegg. • Alle komponenter som påvirker temperatur, må kjøles. • Hvordan temperatur påvirker isolasjon og komponenter. • Traforom. Hva skal brukes for kjøling? Sette søkelys på riktig luftmengde for tilstrekkelig kjøling. • Begrense til for eksempel lufttilførsel for forskjellige komponenter. • Hva skjer ved feil? <p>ST gir flere tips angående oppgaven generelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vise forståelse. • Tenke i retning av, «Felles spesifikasjon for ventilasjonsanlegg i Statkraft» - ønsker at leverandører forholder seg til dette. • Ved tegning: Påpasselig med å skille for eksempel ventilasjons- og kabelsjakter slik at dette ikke går oppå hverandre. Kan skape forvirring. <p>OF angående forprosjektet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hovedfokus bør være at gruppa er fornøyd med forprosjektet. • Godkjenningsskiltet er en formalitet. • Nevner møtet med Bjørn Austbø. • Forprosjektet skal beskrive hva, hvorfor og hvordan hovedprosjektet skal gjennomføres, 	BG	

9/21	<p>Tilbakemeldinger på forprosjekt fortsetter.</p> <p>OF referer til ST:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lese dokumentasjon. <p>Gruppen bør se litt ekstra på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosessmål, for eksempel dokumentasjon. • Kontrollanlegg, egne skjema og logikk etc. • Mål skal være målbare. Vi skal vurdere om målet er nådd eller ikke. <p>Safet nevner IEC 81346 og at han kan gi innføring i hvordan kretsskjema dokumenteres.</p> <p>OF nevner problemområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behov for å transportere ut varme. • Trafo inne eller ute, tap fra kabelføringer – avhengig av skinnelengde, spenningsnivå etc. • Aluminium og kobber utvides ved oppvarming, kan knekke/løsrive seg fra fester. Ta hensyn til slikt. • Hvilken type avkjøling trengs for generator, kjølebehov ved full last? • Hvor mye varme gir apparater til rommet? • Tapsvarme, magnetisering, skinner etc. mange KW i tap/varme. <p>GH ønsker mer konkret problemstilling.</p> <p>ST er enig og utdyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan ikke gape over alt. • Generelle begrep –nevne dette for å godt grunnlag. • Høyspentanlegg i fjellet. Kan brukes på alle vannkraftanlegg. • For eksempel lage et Excellark med oversikt over tap til å begynne med. <p>OF beskriver hensikten med arbeidspakker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tid som skal brukes og hva man skal oppnå. • Hvem er ansvarlig for pakken. <p>TIPS TIL GRUPPEN FOR FLERE REFERANSER.</p> <p>OF nevner Terje Arne Wenaas som fagperson og en relevant bok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.ntnu.no/ansatte/terje.a.wenaas • https://www.sciencedirect.com/book/9780128167809/industrial-ventilation-design-guidebook?via=ihub= • https://www.vvsforum.no/2014/norges-storste-varmegjenvinner-til-mar-kraftverk/ (Gruppen har funnet og lest denne selv fra før av) <p>ST følger opp</p> <ul style="list-style-type: none"> • «VENTILASJON I KRAFTSTASJONER, ENFO, 1994» <p>ST svarer og nevner flere detaljer angående kraftverk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle nye kraftstasjoner har eget rom til trafo utenfor. • Magnetiseringsrom rett etter generator, (3D-tegning blir sendt av ST, usikkert om det sensitiv informasjon) • Kabler må ha rom for litt bevegelse. <p>Leverandører har ikke erfaring med vannkraftinstallasjoner. Her beskrives arbeidsveiledningen rettet mot dem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eks. 1 km tunnel: «Kabel skal legges i slangeform», slangeform tillater bevegelse, og hindrer at fester ryker. • Avkjøling av luft i tunnelen, kondens og ising kan falle ned på utsyr. • Leverandører er ikke klar over mengden krefter og varme som genereres. Bør beskrives på akademisk nivå. 	BG	
------	--	----	--

9/21	Tilbakemeldinger på forprosjekt fortsetter. OB refererer til ST sin kommentar om at gruppa må rette oppgaven inn på noe som interesserer. Gruppa ønsker også at arbeidet skal resultere i noe nyttig for Statkraft. OB innser også at gruppa nok har fokusert for mye på visse tema fra forrige møte i det foreløpige utkastet (ref. møte 12.01). Eksempelvis dokumentasjon og enøktematikk. Tok også for mye utgangspunkt i tema som er relevant for ventilasjon i bolig/kontorbygg. Møtet med Bjørn Austbø ga gruppa et bra utgangspunkt og grunnleggende innsikt. ST og OF generelt om levetid på elektrisk utstyr. <ul style="list-style-type: none"> • Lever lenger desto kaldere det er. • Ventilasjonen skal transportere varme vekk fra utsyr. 	BG	
10/21	Kommentarer på møteinnkalling. OF har følgende å kommentere <ul style="list-style-type: none"> • Fikse oversikt (riktig institutt). • Last opp utkast av deres sakliste i teams. • Sende 1-2 dager før møtet. • Gjennomgå sammen. 	BG	
11/21	Hva er gjort til nå? BG forklarer. <ul style="list-style-type: none"> • Gruppa har lest seg opp på forskjellige tema. • Jobbet med forprosjektet. • Har hatt møte med Bjørn Austbø om ventilasjonsanlegg. • Sett litt på LaTeX. 	BG	
12/21	Gjennomgang av gruppens interne rutiner. BG nevner gruppens interne rutiner. <ul style="list-style-type: none"> • 2-3 ukentlige møter, hvor onsdag er fast. • Nyttige lenker og info blir lagt ut til resten av gruppen i teams. • Fremtidsplan blir vist frem. OF kommenterer fremdriftsplan og sier det ser bra ut. Kommer med erfaring fra en annen bachelorgruppe som hadde daglige morgen- og ettermiddagsmøter for å bli enige om dagens gjøremål.	BG	
13/21	Prosjektleveranser- andre ønsker utenom rapporter? OF ønsker rapporter, møteinnkallinger, møtereferat, forprosjekt og sluttprosjekt. Ingenting utenom det vanlige.	BG	
14/21	Omvisning på vannkraftverk. BG spør om det er aktuelt å besøke to kraftverk, for eksempel ett nytt og ett eldre. ST presiserer viktigheten av å være forberedt før befaring for å kunne gjenkjenne komponenter og vite hva som skal sees etter. Anbefaler å lage liste over hva som er ønskelig å se. PG ordner befaring.	BG	

15/21	<p>Hva bør gjøres framover?</p> <p>OF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lande forprosjekt. Finne gode spørsmål, arbeidspakker og kartlegge hva som trengs. • Det trengs kompetanse for å fullføre forprosjektet. • Forprosjektet skal ende med helt konkrete spørsmål. • Finne 2-3 forskjellige kraftstasjoner og forsøke å gruppere dem. <p>15.februar er i utgangspunktet dato for innlevering av forprosjekt, men kan avtales.</p>	BG	
16/21	<p>Eventuelt.</p> <p>BG lurte på om trafo utendørs er noe som må hensyntas i oppgaven.</p> <p>ST svarer at trafoer uansett vil generere varme selv om de er vannkjølt. Viktig med sensorikk for å detektere avvik i temperatur. Kun små avvik kan gi utslag på levetid. Vanligvis prosjekteres komponenter for levetid på 25 år.</p> <p>Klima spiller også inn på levetid. Norge har et kaldt klima som er gunstig.</p> <p>Det oppleves at dagens komponenter har kortere levetid pga. reduisering av kostnader. Overdimensjonering var vanligere tidligere pga. mindre nøyaktige beregningsmetoder.</p> <p>Nye problemstillinger i dag kan være for eksempel radon.</p>	BG	
17/21	<p>Evaluering av møtet.</p> <p>BG fryktet å bruke mer tid enn planlagt. Fornøyd med å holde tiden.</p> <p>OB fikk klarhet i en del temaer, føler gruppa er på rett spor og vet mer konkret hva som forventes.</p> <p>LB er enig med OB om hva vi bør gjøre fremover.</p> <p>GH har også fått avklart det han ønsker.</p> <p>OF er fornøyd med møtet og oppsummerer viktige hovedtemaer som levetid, temperatur og luftkvalitet.</p>	BG	